Број 214. У Новом Саду, у среду 22. септембра 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, свецом и данима иза недеље и свеца једаред

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За остале земље на четврт године 10 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 84 пот. на четврт године 8 круна 75 пот. За остале земље на четврт године 20 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање „Рада“ деоничарског друштва у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у у кући г. Јована Т. Чавића,

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек конто 12008.

Бурјанова тактика.

— Глас из Босне. —

Калаји и Бурјан — два различита типа, две антиподне политичке тактике, два са свим супротна система за однарођивање српског имена и племена у окупираним покрајинама. Док покојни деспота бездушним и драконским мерава скоро четвртину столећа устопице налеће и руши српска права и светиње, дотле овај живи, који га је заменуо, покушава да учини и изведе милом, што његов претходник није могао учинити силом. Калаји је трпао толике честите и непоколебљиве Србе по тамницама, мучио их и кињио и разгонио их по свету далеком, да се потуцају; Бурјан има питомију методу: он конферише с њима и готов је с њима и да шампањизира и брудершафт да пије.

Два метода а једна сврха.

Кад је Калај умро, свео се биланс његове босанске политике и увидело се, да за толико година свога рада и мимо примене свију деспотских и нечовечних мера у Босни и Херцеговини, није ни толико успео да бар један једини успех може показати; влада је задобила само неколике гладнице, које је новцем заси пала, али у народу остала до краја омрз нута. Систем однарођивања, примењиван је силом и за то није пожњео жељене резултате. Бурјан је убрзо увидео погреске и заблуде свога претходника и сад покушава методом, супротном Калајевој, да онај грдни јаз између државних власти и народа некако заглади и изравна.

*

Министар Бурјан препун је лепих речи и још лепших обећања. Но то је све што он има и даје; српски народ, као и његови прваци у Босни и Херцеговини, врло добро знају, шта се крије иза тих лепих речи и зна да је то једино чиме Бурјан располаже и што је вољан да им уступи. Но од лепих речи до добрих дела размак је врло велики. Некад је и Калаји имао речи за Србе, али никад ни једно добро дело није имао. Ваља узети за пример осим многих других ствари, црквени штатут, који се месецима, а под Калајом годинама киселио у влади, а сад се месецима кисели у цариградској патријаршији, тобож због неке четири спорне тачке, које ће бити решене како бечка влада буде желила, према цени коју буде платила.

Народ слуша лепе речи Бурјанове, али не верује у истинитост њихову, док не угледа дела; а ни Бурјан, нити ико у влади јесте вољан да ма што доброга у чини народу српском у окупираним крајевима, који је изгубио сваку веру у правицу и законе.

Разноврсни покушаји, које је Бурјан чинио и чини утврђују уверење да је он само узео другу методу, супротну Калајевој, а да су циљеви његове политике потпуно истоветни његову претходнику. Он путује по окупираним крајевима, држи лепе говоре и здравице; призива себи људе, са њима се саветује; дели обећања, допушта отварање српске штампарије у Сарајеву и српски лист Али све су то празни мамци, но никако дела којима се народу треба да помогне у овим мучним данима. На дела ће народ чекати до суд нога дана

*

Министар Бурјан угледао је нешто на обзорју Србије што му не да мирно да спава. — У Београду је било крунисање краља Петра првога А у исто време омладина словиначка, хрватска, бугарска и српска имала је свој конгрес, којом је прили ком отворена велелепна изложба уметничких радова. Он сад покушава да убије две муве једним ударцем: да паралише значај крунисања и омладинског конгреса, као и то да од Сарајева створи неки уметнички центар. Пече га врло јако што су омла динци изабрали метрополу, да изјаве солидарност југословенску. Дај, брже боље, да се пође истим трагом и истим методом Босанска влада каса за Београдом; Бурјан види да омладина вреди; дај да је дове демо у Сарајево И шта бива? У Сарајеву се отвара изложба и зову се сви учасници београдске изложбе да учествују. Кад не би било плиткоумно и провидно, било би духовито. Бурјан може потрошити хиљаду пута више но што су омладинци у Бео граду потрошили али такав успех неће постићи. — На тој изложби југословенски независни уметници неће учествовати.

Народ у окупираним земљама хоће дела а не празне речи

Не треба се чудити, што нико не приступа Бурјановој политици и што ће остати исто толико усамљен, као што је био и његов претходник. Зна народ, да се махинацијама владиним не може помоћи . .

Ц...

Писмо из Париза.

18. септембра 1904.

(Француска у међународном конгресу слободних мислилаца у Риму. — Филозоф Хекел и министар Комб. — Папа протестује.)

Прошле седмице, одржан је међународни конгрес слободних мислилаца (Либр-Пансера) у Риму. Послије неколико деце нија овај анти клерикални покрет, нарочито у просветном погледу, брзо напредује. Овогодишњи успех је нечувен. Сама чињеница, да је успио својом активношћу, да први пут стане у лице Ватикану, показује опадање моћног католицизма, који се још љуљушка идејом о светској власти (универзалном) Разум и воља, треба да побиједи убитачну догму, која, на рачун Католицизма, ствара човјека робом у клерикалном царству. То је циљ слободних мислилаца.

Прије двије године, одржао се међународни конгрес Либр-Пансера у Женеви. Присуствовао сам томе конгресу. И живо се сјећам једнодушне одлуке, да се идући конгрес одржи у престоници самога папе. И одлука је остварена. У данашњи дан, отпочео је конгрес и трајао је четири дана.

Херберт Спенсер је умро, иначе би и он ту био. Њега замјењује Модфеј, као преставник Енглеске. Ту је Хексл из Њемачке, ту је Салмарон из Шпаније, за тим Бјернстерн-Бјорсон из Норвешке, Норинов из Русије, Ломбброзо из Италије, сваки са делегатима своје земље. Из Француске је заступао научењака Бертлоа, посланик и професор педагогије и соцологије на Сорбони, Фердинанд Бисон. А конгресу је предсједавао талијански научењак и професор универзитета Серђи. Бертлово писмо, које је читао Бисон, пропраћено је бурним одобравањем. „Збор на конгресу слободне мисли је знак времена, рече Бертло у томе писму.

ПОДЛИСТАК.

ЖЕЉА.

Јусуф бег Ибрахим, кожни трговац у испаханском базару, био је здрав, богат па ипак незадовољан човек.

Једно вече, кад је довршио молитву, уздахнуо је као и обично:

»Ала је сретан човек, коме Бог услиша све његове жеље!«

»Па које су твоје жеље?« упита га изненада један глас покрај њега.

Погледа и смотри једног седог, достојног поштовања старца, где стоји покрај њега.

»Нека си поздрављен у име Алахово и његовог великог пророка. Ко си ти?«

»Ја сам весник испуњавања светских жеља. Видљиво или невидљиво појављујем се код деце, која се рађају па испуњујем многе од њихових жеља. Шта је твоја жеља?«

»Жеља имам много,« рече тужним гласом Јусуф. »Кад бих хтео писати, до сутра ујутру не бих био готов.«

»Мудар човек има само једну жељу,« примети старац. »Ко има више од једне жеље, томе обично нису жеље паметне. Зажели нешто ја ћу ти испунити.«

Јусуф потону у мисли. Једна му је жеља другу вијала, тако да крај најбоље воље није умео да се реши.

»Толико имаш жеља, да не знаш шта да желиш,« рече му смешећи се небески весник. »Али до праве среће ти само једно фали.«

»Шта то?« упита журно овај.

»То није слободно да ти кажем. Врата својој срећи треба свако сам да отвори.«

»Могу ли желити све?« упита Јусуф после кратке почивке.

»Све, што се смртном човеку може дати.»

»Онда желим — ал' не! Желим то, што ми још фали па да будем срећан.«

»Желиш, дакле, срећу. То је паметна жеља. Иди мирно кући, лези у постељу и жеља ће ти се испунити пре него што трећи петао, кукурекне.«

С овим речима нестане чудног старца.

Јусуф дође кући.

Није дуго могао да заспи. Разбила му је сан та мисао, шта ће се то сад догодити. Већ је било прошло пола ноћи, кад му се најзад склопише трепавице, па би без сумње и заспао, да му најзад не изби страшан бол. Један зуб га поче неисказано болети, и бол је постојао све мучнији, све горчи. Немирно се превртао и хукао по кревету од силног бола. Један кратак сат му се учини читава вечност.

Осећао је, да му лице отиче.

Као да је нечастиви ушао у њега, скочи са кревета па је трчкао тамо овамо по соби. Није више ни мислио на жељу и на срећу, бол, неизрецив бол је био изнад свега.

Док је у хукању од бола скакутао овамоонамо по соби, учини му се, као да је чуо неку лупу из споредне собе; али није на то ни обраћао пажњу.

Доцније — постаде му тесна соба, обуче се на двоје на троје па ступи у ту собу, из које је био чуо лупу.

Сад је наједанпут заборавио на своје болове.

Као рањена дивља зверка скочи и јурну према сандуку, чија су врата стајала широм отворена.

»Лопови, разбојници!« повиче Јусуф и у очајању погледа унаоколо, док му најзад око не угледа једно место, које је показивало јасне, скорашње трагове.

Тако је и било.

Један разбојник је рупио унутра и однео све благо Јусуфово.

Сад му наједанпут паде на памет жеља и појава оног старца.

Плачним гласом повиче:

»Ох, ти проклета, ниска душо! Ти посланиче сотонин! Ти си ми нанео овај бол, ти си ме покрао. Здрав и богат сам био, а сад сам

Јер Рим бијаше центрум угњетавања науке и мишљења у току преко петнаест стотина година". — „Ломача Ђорђана Бруно-а још се пуши; а процес Галилеја никада се неће заборавити, јер то бијаше свечана осуда самој науци, у име догме Светог Писма". — Из Француске је отишло 400 изасланика, а на конгресу је било преко 4000 чланова што из Италије, Француске, Енглеске, Америке и Швајцарске. Узвици „доле с папом" праћени су пјесмама: Марсељезом и Интернационалом. Резолуција је једнодушно донесена, у којој се вели: „Слободна мисао је народна (свјетовна), демократска и друштвена, т. ј. да она у име достојанства људског бића, одбацује, као троструки јарам злоупотребљиву власт ауторитета, у погледу вјерском, — привилегије у погледу политичком и капитала, у погледу економском".

* * *

Енергичност Комбове акције, колико у погледу моралног достојанства, толико и у погледу поборништва слободне мисли, нашла је свој одјек и у овоме конгресу На предлог првог свјетског зоолога и њемачког филозофа Хекела, једногласно је одлучено, да се пошаље честитка француском министру-предсједнику на устрајној борби против мрачњачког католицизма — који је антипод слободне мисли. За тим је донесена још нарочита одлука у погледу политичких преступа: „Конгрес шаље своје најживље симпатије жртвама свију реакција и исказује своју жељу, да се политички затвореници пусте овога часа на слободу"

*

Ватикан је јако наљућен због овога конгреса. Манифестације којима је присуствовало 8000 особа, на гробу Брунову и Гарибалдија су ту срдитост још више увеличали. Зар у сред Рима, пред прозорима непогријешивог папе, да се хули свето ст његова! Папа протестује, јер је немоћан. Јер да није тако, не би било протеста: инквизиција би чинила своје. И то све у име Христове науке (!) која је постала, у рукама ових јадних заступника ругло хришћанске науке. Знање је освијетлило ту ниску злоупотребу. Дошло је вријеме, да се грijеси освете.

Ђ. А. Ч.

Саборски Одбор.

Наставак седнице од 18. и сед. од 21. септембра.

Школски Савет саопштио је да је врло нужно да се у Троједници где год подигне виша девојачка школа, и поводом тим решено да се преко административних одбора позову све црквене општине, које би биле вољне и у стању, да у смислу постојећег школског закона остварењу те потребе припомогну. Подељено је још зајмова у износу од преко 5000 круна.

На исписани стечај изабрани су за вештбенике при народним црквеним фондовима у привременом својству: Младен Радаковић и Стеван Шогоров као бивши питомци саборског одбора.

Поводом утока голубиначког учитеља против пресуде архидијецезалног епарх. административног одбора којом је осуђен на сношење истражних трошкова солидарно са председником и парохом, решено утоку места дати, пошто се испоставило, да овај учитељ није био ни перовођа ни рачуновођа, кад је у рачунима те црквене општине неред настао.

Исто тако укинут је избор $^1/_3$ скупштинара црквене општине Грабовци, а дотична одлука административног одбора разрешена.

Поводом утока Мил. Јуришића учитеља из Негославца против одлуке црк. одбор и админ. одбора, да му не припада право на 120 кр. за појање упућен је исти учитељ, да се обрати на црквену скупштину пошто је она меродавна да у том питању свој закључак донесе, против кога се наравно може утицати на административни одбор и т. д.

Одбијен уток црк. општине у Чепину против одлуке адм. одбора, којом није одобрен разрез парохијала на душе у тој општини, јер тако и сам закон захтева.

У Чуругу су у парохијални дом сместили и истакли фирму »Срп. земљорадничка Задруга,« што је дало повода, да су неки општинари устали против тога, поводом чега је изрекла епархијска конзисторија да парохијални дом може служити једино за становање пароха и за парохијско звање, те према томе нема чести никаквој фарми ни употреби парох. дома.

Председник црк. општине у Широкој Кули није у своје време, па ни после опомене и претња поднео епархијској власти својој инвентара, те је адм. одбор изаслао свог повереника за састав тих инвентара, и осудио председника на ношење трошкова тога изасланика. Поводом утока тога председника решено уток одбити, а пресуду адм. одбора потврдити, пошто је несумњиво доказана кривња председника.

Одбијен уток црк. општине вршачке уствари администрирања једне вршачке парохије.

Увет на знање извештај адм. одбора темишварског, да је коначно отпуштен бивши консист. бележник Милан Андрић, а привремено постављен Алекс. Зупковић.

Пријаву бившег деловође меленачке црк. општине Барјактаровића, да је он дао оставку на свом звању — вратити му пријаву као безпредметну пошто је он већ прије са тог звања отпуштен.

Свршетак седнице 18. септембра.

Затим седница од 21. септембра, јер 20. септембра до подне није било седнице ради тога, што су чланови саборског одбора морали ићи на рочиште по тужби манастирских настојатеља а по подне је радио законодавни пододбор.

Решавано је:

Враћен уток Срете Јовановића упућен на министарство, јер није дужност саборског одбора спроваћати такове утоке.

Одбијен уток председника и неколицине чланова црквене општине у Двору против закључка административног одбора горњокарловачког, којим је рад црквене скупштине у Двору од 14. априла уништен, ради тога, што иста ванредна скупштина није по закону пријављена административном одбору, и што није законитим путем и начином сазвана, а закључак административног одбора потврђен.

Пошто се сазнало, да је председник црквене општине земунске сазвао за недељу црквену скупштину, ма да још није решен уток против исте црквене скупштине, умољен је председник архидијецезалног административног одбора да држање сазване скупштине президијално обустави.

Поводом утока школског одбора у бачком Брестовцу против пресуде бачког административног одбора, да је и школски одбор дужан носити трошкове истраге заједно са општинским благајником и црквеним одбором решено, да те трошкоке има носити само црквени одбор и благајник јер су дали повода тужби и истрази, а што се констатовало да школски одбор није законито попуњен то је крива црквена скупштина, што то није учинила.

Јован Михајловић из Ст. Бечеја пријавио је епархијском административном одбору бачком, да се обустави сазив цркене скупштине бечејске са новоизабраном трећином скупштинара, јер да постоји уток против избора те трећине те би према начелном решењу саборског одбора имала скупштина радити текуће послове са старом трећином, а кад је ипак скупштина одржана тражио је да се рад те скупштине укине, што је административни одбор и учинио. Саборски одбор је то решење административног одбора потврдио и поднесен уток одбио.

Политички преглед.

Србија. Рачунска година 1903. завршиће са сувишком од две стотине хиљада динара (круна). Плаћања (расходи) износе 73 милијона, прекорачење прорачуна два милијона, годишњи оброк отплате дуга и интереса новог зајма износи три милијона динара. Укупни, дакле, расход износи 78 и по милијона, а привремени вандредно кредити исплаћени су из новога зајма.

Румуни се крећу. Из Сибиња јављају: да је тамошња жупанијска скупштина одбила предлог Румуна, да жупанија упути молбу краљу, да се заплењени Јанков фонд врати. Жупанијска скупштина се изјаснила, да она не одобрава што је тај фонд за просветне циљеве заплењен, али да молбу поднесу краљу они, којих се та ствар тиче.

Тако исто одбијен је предлог Румуна, да се позове влада, да опозове наредбу, којом се разрешава румунски одбор, са овим образложењем: да влада и онако чува све одредбе закона о удружењима, а овај румунски комитет стоји у опреци са одредбама закона о удружењу.

Румунски лист „Трибуна" држи, да је дошло време, да се румунски народ покрене и да најсвечаније протествује против повреде свога језика, када се у угарском сабору почне расправљати законски предлог о школским реформама. Лист пише, да цела Европа треба да сазна за ове повреде, те због тога треба да се одрже у свима местима зборови, на којима ће народ румунски изјавити, да хоће слободно да живи у својој прадомовини и да се не да застрашити. После месних зборова треба да се у току од два месеца састане у Будимпешти народносни конгрес.

Отварање француске коморе. 5. октобра биће отворена француска скупштина. Комора ће се због тога тако рано отворити, што ће се сем буџета за идућу годину пожурити, да до нове године сврше и претрес законског предлога о порези на приходе. Сем тога влада хоће, да чим се сврши претрес закона о војсци, ту ствар узме одмах у поступак и сенат.

Избор председника у Сједињеним Државама. Демократска странка у Сједињеним Државама Северне Америке јако ради, да продре са својим кандидатом Паркером. Ова странка споразумела се са странком чувена издавача новина Хеарста. И Хеарстова странка гласаће на Паркера и због тога су се Русвелтове присталице јако ужурбале.

Руско-јапански рат.

Јапанци застали.

У Лонд н је стигао из Синмитина брзојав, да су Јапанци, који су у почетку почели нагло да продиру, сада врло неодлучни. Оканули су се досадањег продирања против Мукдена и очекују појачања, која би добили после пада Порт-Артура. То су докази слабости. Последње две дивизије напустиле су јапанска пристаништа 3. септембра. По свој прилици да су ове послате за Порт Артур. Остала појачања

болестан и сиромах. Ах, како сам још јуче био срећан!«

»Твоја је жеља испуњена, синко!« чуо се изненада старчев глас, који се поново створи пред њим.

»Па зар је то срећа, која ми је још фалила?« — повиче горким гласом Јусуф.

»Јесте, то је драги сине. Био си здрав, тело ти није морила никаква болест; био си богат, материјална те брига није морила. Само је то још фалило, да упознаш своју срећу. И сад си дошао и до тог познавања«.

»Видиш ли сине«, настави старац после мале почивке, док је Јусуф гледао замишљено преда се. »Десном руком ћу нежно помиловати по твом лицу, па ће одмах нестати бола«.

И тако је и било.

»Али новац, моје благо«, јадао је трговац.

»Иди у двориште. Лопов, који је побегао из собе кад је чуо да ти долазиш, натрапао је у помрчини на бунар, упао у њега и сад се тамо премеће и грца заједно са новцем. Узми натраг твоје благо, а зликовца предај кадији, да му он суди за његово дело . . .«

С овим речима нестаде старца, а напољу закукурека по трећи пут петао.

Превео И.

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:

СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака груда, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство. (Тако, и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размећу, а још за коју годину нити ће се знати нити спомињати да је тамо Срба икад и било!

послаће се у Инкау. Све се ово држи у тајности.

Хунхузи као јапански шпијуни.

У Лондон је стигла из Мукдена вест: Јапанска оделења, која оперишу западно од Мукдена, служе се јако хунхуским четама као уходама и шпијунима. Руска коњица у томе крају врло је јака, а коњи њени су најбоље пасмине и у најбољем стању. Руси се живо крећу на истоку. — Међу предстражама долази до нижих окрпаја.

Са манџурског бојишта.

У Лондон је стигла вест, како се руски генерал Штакелберг, који је био на десном руском крилу, налази сад не далеко од кинеских царских гробова, дакле на левом руском крилу У Мукдену је све мирно. Куропаткин не чини никакове припреме да пређе у офензиву.

Јапански пораз код Порт Артура.

О последњој очајној борби и поразу јапанском код Порт-Артура стигао је из Чифуа још и овај извештај: Борба та састојала се из читавог низа жестоких бомбардовања и јаких јуриша Напад на велики брежуљак показао је очајну одлучност и трајао је четир дана непрестанце. Један јапански батаљон, који се налазио незаштићен у једној долини, потпуно је уништен од руских шрапнела. На послетку је пошло Јапанцима за руком, да поставе на један брзо подигнути опкоп један топ и две машинске пушке, но не могоше одржати ту позицију од јаке ватре унутарњих тврђава. Кад су Руси прешли у напад, срећа се обрну против Јапанаца, који су готово по све уништени Несретно су испала по Јапанце и два друга њихова покушаја, да тај положај опет заузму. Руски топови и руске машинске пушке стварале су ужасну пустош. Висови великих брежуљака посејани су били исакаћеним лешинама и отрганим деловима. Јапанци су делимично пресекли водовод, али има и других средстава да се вода добави, и та средства могу се одузети те к падом града. У граду има и доста хране, потрошени су већим делом само конзерви меса, с тога се дневно кољу 30 магараца.

„Бери-бери“.

Из Шангхаја јављају, да је тамо стигао један јапански војник из Љаојана, и он наводи, како јапанску војску немилице коси страшна боља „бери-бери“. Жртве су огромне. Оболели болесници не престано се туже својим старешинама, да не могу у убојне редове, но то им не помаже. Официри им прете да ће их убити ако изостану из редова. Војници који оболу од те страшне болести, чине сами на себи хари кири, да не би изложени били даљим мукама извесне ал лагане смрти.

Колико ће трајати рат.

Јапански министар председник изјавио је у јапанском сабору, како ће се, као што се даје предвидети, протећи овај рат још дуго. Јапански народ треба да принесе сваку жртву, да извојује победу. Изрекао је још уједно наду, како ће се један део ратног дуга моћи покрити у самој земљи.

Куропаткин и Алексејев.

Још од почетка рата разни гласови проносили су се о неподесним односима између генерала Куропаткина и адмирала Алексејева. По тим гласовима изгледало је, да се ова два човека, који заузимају важне положаје на бојишту, не слажу у плановима за вођење рата, а можда и да је нешто друго по среди између њих. Руска телеграфска агентура јавила је ово дана да ће Алексејев бити опозван, а после јављa, да се та вест не обистињава. Међутим у другим круговима се држи да ће се ова ствар решити, кад се цар Никола врати из Одесе и мисли се, да ће на место Алексејева доћи велики кнез Николај Николајевић, који је познат и као стручњак у ратним стварима. Али и за тај случај Куропаткин ће бити сасвим независан као главни командант целе сувоземне војске.

Вести из места и са стране.

Прослава крунисања српског краља у Лондону.

Крунисање краља Петра прослављено је и у Лондону на достојан начин. Руски митроносни прота Смирнов одслужио је у свечану службу са благодарењем, којој су са српским отправником и српском колонијом присуствовали и бугарски дипломатски агенат са секретаром, српски почасни генерални консули за Лондон и Скотландију и више странаца. Затим је отправник примио и угостио у посланству Србе и друге госте који дођоше на чесгитање. Том вриликом пало је и одушевљено саслушано много здравица за срећу и напредак српског народа и за славу првовенчаног краља Нове Србије. Петра I. Особито се допала здравица, коју је напио бугарски диплом. агент за срећу и славу српског народа и његовог краља, као и за слогу двају братских народа: српског и бугарског.

Завод за глуво-неме у Београду.

Рад у овом заводу отпочеће 1. октобра, а дотле треба да дођу сви досадањи ученици, а примиће се 8—10 нових ученика. Нови ученици треба: да нису млађи од 7 ни старији од 12 година, да су потпуно здрави телесно и душевно и да су им каламљене богиње. За издржавање, плаћа се од 200 до 600 дин. (круна) годишње. Сиромашни, не плаћају ништа. Сиромашни ученици из Београда ће становати код својих родитеља. Све молбе за упис нових ученика, треба послати најдаље до краја о. м. „Управи завода глуво-неме деце“ у Београду (Св. Савски Дом). Ово је једини српски завод за образовање глувонемих.

„Српски учитељски конвикт у Новом Саду“

примио је у августу т. г. ове чланарине и прилоге: Удова Софија Станина, из Ст. Футога, члан потпомагач, у име чланарине 50 К. — Аркадије Варађанин и Александар Вулко, из Новог Сада са својим породицама уместо венца своме пријатељу пок. дру Илији Вучетићу 20 К. — Паја Гостовић, адвокат у Новом Саду са својом породицом уместо венца своме куму, другу и пријатељу пок. дру Илији Вучетићу 20 К. — Војислав Мишковић из Бач Марадаша, члан потпомагач, у име чланарине 30 К — Од овогодишњих учитељских концерата 205 К 26 п. — На свима овим прилозима захваљује Управа.

„Балкан.“

Тако ће се звати друштво за осигуравање живота, против пожара и туче, које намеравају да оснују неке капиталисте у Србији. Основни капитал од милијон динара (круна), треба да се покупи путем акција. Акција ће бити 5 хиљада комада по 200 дин Друштво ће ускоро издати позив на унис и према одзиву ће отпочети свој рад.

Унутрашњост тибетске вароши Ласе.

Главна варош Тибета, Ласа, све до сада била је скривена од Европљана. Недавно су Енглези ушли у саму варош и сада се много што шта о тој вароши дознало. Варош је подигнута на великом простору, дуга је три, а широка две енглеске миље. Лежи у долини реке Ки, која је главна притока реке Сангпо и Брамапутра, једна и иста река, али то се још незна, јер Тибет још није испитан. Велики амени стуб обележава пут, који води у главну варош, до палате, у којој станује мати поглавице Тибета, далајламе. На десно се налази такозвана пољана дивљих магараца, која је с пролећа сва у цвећу, а с леве стране налази се пешчана равница, трг кашмирских трговаца, који за време вашара ту распоређују своју робу. Када се дође до главног улаза, пут води посред два брежуљка. На једном брежуљку је Пота-ла, палата великога ламе, а на другом брдашцу је Шампа, лекарска школа. Мало даље налази се перивој, ограђен великим зидом, где се краљ разоноћава. За тим настају густи редови кућа, од којих је најлепша кућа главног министра а поред ње је и кућа садашњег краља. Даље, на десно налази се кинеска резиденција, са баштама, трпезаријама, касарнама за кинеску војску и шталама. За тим тек долази оделење вароши, које се зове права Ласа или место богова. Ту је и тамница и кинеска дворана за мучење. После долазе велике продавнице, где се продају само тибетански производи. Главна су здања, тајна велика школа, манастир Сера, храм Рахоме, који је грађен у седмом столећу, храм бесамртног Буде, змајев храм, па онда Тонг-Мо-Па или рај, где станују родитељи Далај-ламини.

Ове зграде управо чине, да је Ласа — света варош, и главна варош будистанске вере. Сада и европљани могу у њу ићи, али још ни у једну зграду и ни у један храм није ушао ни један странац.

Кратке вести.

— Талијанска влада распустиће скупштину и нови избори расписаће се и нова скупштина састаће се већ почетком новембра. Држи се, да ће се са 5 милиона лира смањити цивилна листа краљева, и да ће се смањити војска.

— У Лондону меродавни кругови држе, да се Русвелтовом предлогу, да се сазове друга хашка конференција, велике силе неће одазвати, јер сада није подесно време за то.

Из Њу-Јорка јављају, да су два анархиста из Шпаније дошли у Америку, с намером, да убију председника Русвелта. Анархисти су ухапшени у Мексики, јер је влада американска дознала за њихову намеру.

— Уругуански устаници (у Америци) убили су свога генерала Муноса, јер је без њиховог знања склопио мир са владом. На челу устаничке војске стоји генерал Пампиљон са 6000 устаника и рат је продужен.

Брзојави „Застави“.

Стигли 22. септембра

Руско-јапански рат.

Токио. Сталан напредак у опсади Порт-Артура. Потврђује се заузеће важнијих положаја. (Ова вест је из Токија а оданде непрекидно јављају: сталан напредак... и стално лажу. — Пр. ур. „Заставе“.)

Пекинг. Све вести које су стигле о држању кинеског народа гласе мирољубиво. Енглеско посланство држи да нема повода никаквој бризи. То потврђује и јапански владика Фавијер.

Отклоњене мере.

Цариград. Отклоњене су санитетске мере против Порт-Саида.

Социјалистички нереди у Брну.

Брно. Приликом гласања о предлогу увођења општег права гласања, морале су галерије бити испражњене због бурних сцена социјалистичких. Предлог одбачен. Социјалисте, искупљени пред зградом покрајинског сабора, певали су социјалистичке песме и демонстративно су пролазили улицама.

Адресар.

Под овим насловом доносићемо **АЗБУЧНИМ** *редом (и по местима и по презименима) фирме и имена трговина, занатлија, гостионичара, новчаних завода, разних подузећа, адвоката, лечника и т. д. — Ове ће адресе излазити 50 пута годишње, и то 30 пута у бројевима од петка, који су раз прострти у више хиљада примерака. Околина која долази у та места била би обавештена, где да се обраћа за своје потребе. А и иначе ако хоћемо да радимо један с другим, треба да се знамо и познамо. — Они, који још нису увртћени молимо да се обрате администрацији „Заставе“.*

Будимпешта.

Целокупне медецине, **Др. Миладин Свињарев,** V. Irányi u., 18. (у близини пештанске срп. црква. општине).

А. Мудрински, ципелар, vás u. kerepesi út sarok.

Бела Црква.

Браћа Ђорђевић-Нанчић мануфактурна и моде трговина, „код белог голуба“ у сопств. кући.

Коста Костић, шпецерија и дивљачи трговина.

Вел. Бечкерек.

Живојин Терзин, мануфактура код Баче свирца

М. Михајловић Јарковчанин, памучар. трг

Живко Ж. Терзин, мануфактурна и галантеријске трговина код „три плаве звезде“.

Т. Турински, шпецерајска трг. код „злат. јагњета“

Јован С. Бошковић, галантерија код „Роде“

Новчани заводи:

Српска задруга за штедњу.

Плаћа на улоге $4^1/_2$%, а својим члановима 5%

Држи цензуру сваког раденог дана.

Беч.

Перо Деспић,

Главно заступништво Крал. Срп. Извозне Банке за Аустрију, Nro I. Fleismarkt 19. Wien.

Ст. Бечеј.

Стева Живковић, лецедер, црквена ул. 1031

Брод н. С. (Славонија).

Осигурање живота и рента.

Иса Меркадић, заступник чувеног друштва „Атлас“ у Бечу.

Винковци.

Филијала творнице намештаја и покућства:

Божић и Мецинг из Осека.

Вировитица.

Филијала творнице намештаја и покућства:

Божић и Мецинг из Осека.

Вршац.

Сава Томић-Печена, хотелијер код „Париза“

Вуковар.

Никола Бингулац, кројачка радња, гл. пијаца.

Нова Градишка.

Новчани заводи:

Српска Штедионица као задруга.

Одобрава камату на улоге својим члановима од $5^1/_2$% чисто.

Цензура сваког четвртка.

Радован Симић, мануфактурна и помодна радња,
Радослав Марковић, насљедник Шандора Фусара, трговина шпецераја, боја и деликатеса.
Никола Вилић трговина коже и све врсти готове обуће.
Паја Јоцић, прва казанџијска радња.

Дарувар (Славонија).

Пајо Поповић, трговина кожарска, гвожђарска, шпецерајска, мануфактурна, оружја, барута, сувом и сољеном рибом.

Доња Тузла (Босна).
I. босанско подузеће, за извоз босанских производа
Ђорђа Ал. Васиљевића, протоколирана фирма 1891. год.

Ж а б а љ.
Коста Михајловић, шпецерајска, гвожђарска, и креча трговина и гостионица.
Новчани завод:
I. Задруга Срба Шајкаша за међусобно помагање и штедњу.
Плаћа на улоге 6%. — Дани цензуре су вторником и суботом.

З а г р е б.
Г. Скрбић, фабрика жалузија и ролета, Илица 40.

З е м у н.
Др. Јован Радивојевић-Вачић, адвокат.
Др. Миливој Бабић, браниоц у казнен. стварима.
Миливој Савић, трговина мешовите робе, продаја шљивовице и вина у боцама, као и на велико.
Ђока С. Милосављевић галантеријска трговина код „Зоре“ принц Еуген улица бр. 12.

И р и г.
Ђорђе Пуљо, гостионичар и хотелијер.
Лазар Недић, стаклар преко од велике чесме.

Г о р њ и К а р л о в а ц.
Никола Дубајић, гвожђарска трговина.
Миле Куга, гвожђарска трговина.
Браћа Милићевић, мануфактурна трговина.
М. Влатковић, трговина готовог одела.

С р е м. К а р л о в ц и.
Новчани заводи:
Народна Кредитна Банка
деоничарско друштво
прима улоге и плаћа на исте 5%.

Вински продуценти:
Др. ђорђе Красојевић адвокат и заступник српских народних црквених фондова.
Др. Миша Михајловић, градски физик, вински продуцент.
Петар Ршић, воскар и колачар.
Ђорђе Секулић, мануф. и кратке робе трговина.
Ст. С. Јанковић шпецерајска трг., главна пијаца.
Ст. П. Момчиловић шпец. трг., коже и вина.

В е л и к а К и к и н д а.
Светозар Новаковић, уметнички бравар.
Сергија Којић, дрворезац и позлатар.
Ђура Милић, трговина разне пернате живине.
Младен Кристифоровић, кројач, главна ул.
Петар Ракић кројач свештенич. и мушког одела.
Милош Тешић кројач војног и цивилног одела.
Миливој Лотић, мануфактурна трговина.
Никола Милић, месар, продаја масти и сланине.
Стеван Радонић, израда црквених утвари.
Урош Малогајски, папуџија.
Милан Вукић, сарач.
Васа Гајин, дрндар и кабаничар.
Миша Ђуричин, четкар.
Пециво ракије и трговина шљивовице и комовице:
Ђока Недучин и друг.
Шпецерајске трговине:
Мил. Т. Мирков „код лубенице“, код срп. цркве.
Александер Ранков.

Липик (Анкин двор).
Ц. М. др. Ј. Ненадовић спец. за кожне болести.

М и т р о в и ц а.
П. А. Искрић, галантеријско-помодна трговина.
Јов. Костић, код „Плаве Звезде“, гвожђарска и шпецерајска радња.
Ник. Ненадовић, шпецерајска трг. код Арапина.
Радивој Николајевић, шпец. трг. на вел. и мало
Велимир Радак, шпецерајска трг. код „Лава“.
Продаја и куповина малих и великих дуката.
Мирослав Спаић, мењачница.
Новчани заводи:
Српска задруга за штедњу
прима улоге по 5%, есконтује менице са умереном каматом, стање главнице изнаша 31 децембра 1903. Круна 57978·64 — резервни фонд К 5452·23
Срп. ципеларска задруга, »Српски Дом«
Ново уређено са ацетил осветљено свратиште:
Тале Стефановић, близу главне пијаце.
Погребно подузеће „Хуманитет“
Ђоке Давидовца.

Н о в и С а д.
Адвокати:
Др. Миливој Григоријевић, грчка ул. 10.
Др. Бранко Илијић, ћурчијска улица број 11.

Винарска радња:
Александар Адамовић, пецара комовице, шљивовице и коњака, — продаја на мало, господска улица број 8. и житна пијаца број 10.
Воскари и колачари:
Мија Чупић, ћурчијска улица број 30.
Галантеријско-помодне трговине:
Браћа М. Поповићи, главна улица.
Гвожђарске трговине:
М. Вулпе, ћурчијска улица.
Антон Георгијевић, код „Златног звона“, главна улица број 4., преко од владичиног двора.
Гостионичари и хотелијери:
Стева Димитријевић, код „Беле Лађе“.
Тима Јерковић, кисачка улица.
Вуја Пуповац, лебарска улица број 3.
Јован Ђорђевић, темеринска улица број 17.
Ђурица Ракић, темеринска улица број 31.
Стева Видаковић (Врга), темеринска ул. 35.
З и д а р и:
Васа Каћански, Фрање Листа улица број 7.
Босанска кафана са конаком, футошка ул. бр. 18.
Мехмед Арнаутовић-Тешњак.
Ј о р г а н ц и ј е:
Зорка Милићева, житна пијаца бр. 11.
К а з а н ц и ј е:
Творничар ракински кавана, и пероноспорни штрцаљака
Милан Т Јовановић,
ћошак, Лазарева улица бр. 14.
К њ и ж а р е:
Глиша Лазаревић, дунавска улица број 5.
Браћа М. Поповићи, главна улица.
Творница каруца и кола:
Јован Мунћан, кисачка улица.
Књиговезачке радње.
Милан Манојловић, ћурчијска улица бр. 6.
К о б а с и ч а р и:
Филип Михајловић, продаја масти на велико и мало, житна пијаца.
Кројачке радње:
Витомир Ф. Куруца, дунавска улица број 4.
Мита Томић, кулунџија, преко од саборне цркве.
Л е к а р и:
Др. Јефта Стојаковић, главна улица бр. 25.
Др. Ђура Трифковић, главна улица број 24.
Мануфактурне трговине:
Петар Матић, код „Беле Лале“, главна ул. 11.
Мануфакт. памука и срп. платна тргов. „код 2 чобана“
Косте П. Миросављевића, ћурч. ул. бр. 24.
Гавра Ј. Полит, код „Златн. Лафа“ гл. ул. 15.
Мерници:
Стеван Славнић, главна улица број 25.
Стално стовариште пољопривредних машина и примање разновресних машинских репература
Д. Јаснић, житна пијаца бр. 16.
Новчани заводи:
Српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Новоме Саду
Основана 1870. год.
Цензура: сваког понедељника среде и петка, свагда у 10 сати пре подне.
Српска Учитељска Новчана Задруга
станује у згради Српског Учитељског Конвикта.
Стовариште мушког и женског одела:
Капамација и Вонди, главна улица број 3.
Осигурање живота и ренте:
Коста Шипош, гл. инспектор за Бачку и Срем „холандског осиг. друштва“ — Петефи ул. 30.
О п а н ч а р и:
Прва Српска опанчарска задруга, у Чавићевој кући, главна улица бр. 6.
Памучарска трговина:
Јован Т. Чавић, код „Преље“, главна улица.
Погребна подузећа:
„**Конкордија**“ Ђуре Стојковића, ћурчијска ул. 15.
Паја Марковић, дунавска улица.
Филијала творнице покућства:
Божић и Мецинг, из Осека, дунавска улица.
Подузимач за иконостасе — Христове гробове.
Никола Ивковић, дунавска улица.
Радња свештеничких хаљина, појасева и шешира:
Никола Ивковић, дунавска улица.
Трговина са рибом на велико и мало:
Фрања Ловрековић, Сечењијева улица 9.

С а р а ч и:
Тодор Никетић-Бошко, дунавска ул. 10.
Фабрика сирћета и сирћетне есенције:
Милан Лакић и др. главна улица.
Стовариште надгробних споменика:
Паја Марковић, дунавска улица.
С т а к л а р и:
Тоша Алабурић ћурчијска улица бр. 12.
Сликарски уметнички завод:
Иван Ј. Стојковић, главна улица бр. 25.
Трговина црвених утвари.
Никола Ивковић, дунавска улица.
Цветарница и вртарница:
Војина Јовановића, дунавска улица бр. 3
Ципеларске радње:
Младен Ивошевић, у кући Матице Српске.
Кузман Јуришић, дунавска улица бр. 22.
Аца Николић, ћурчијска улица број 11.
Ћурчијске радње:
Милан Винокић, ћурчијска улица број 8.
Гавра Неиков, ћурчијска улица број 16.
Ђорђе Пушић, ћурчијска улица.
Шпецерајске трговине.
Ђока Мољац, кисачка улица.
Драгутин Ненадовић, трговина шпецераја и деликатеса код „Белог Орла“, ћурчијска ул. бр. 10.
Стојановић и Радовановић „код лафа“ гл. ул.
Шпецераја, материјала, боја и варива трговина на велико и мало.
Никола Димовић, код „Црвеног рака“.
Ш т а м п а р и ј е:
Српска штампарија Браће М. Поповића.
Српска штампарија дра Свет. Милетића.
Трговина свештеничких шешира и ћелепуша:
Петар Маркуш, главна улица.

О с е к.
Творница покућства и атеље за декорације:
Божић и Мецинг, горњи град.

П а н ч е в о.
Ђура Димитријевић, житарска трговина.
Др. Стев. Јовановић, лекар, Громонова ул. 6.
Новчани заводи.
Прва панчевачка среска ратарско-занатлијска задруга за штедњу и предујам.
Плаћа на улоге 5%.
Цензура се држи: уторником и петком.
Обућарска радња. Основа ја 1861. го .
А. Милорадовић, Велико стовариште чизама, ципела и папуча на мало и велико.
С. Суботић, стаклар, преко од св. савског дома.
Шпецерајске трговине.
Рада Јовановић код „Грозда“ код успен. цркве.
Д Ђонин, код „Златне Крушке“.

Н е м. П а л а н к а.
Гвожђарска и шпецераја трговина:
Марко Марцикић.

П е р л е з.
Коча Поповић, мануфактурна и шпецераја радња.
Коста Ракић, мануфактурна и шпецераја радња.

Р у м а.
Помодно-мануфактурна и конфекциона радња:
Бранко М. Спајић, „код златне круне.“
Данило Удицки, шпецерајска трговина.
Бранко Богдановић, шпецерајска трговина.
Новчани заводи:
Румска Штедионица
(основана 1871. год.)
уплаћена деоничка главница К 60,000. Резервни фонд К 180,000. Улоге укамаћује са 4%.
Ђорђе Петровић, штампар.

С е г е д и н.
Милан Недељковић, власник извора горке воде
Велимир Јовановић, шпецераја и боје радња.
Шандор Мајски, шпецерајска трг. iskola u. 3.

С о м б о р.
„**ГОЛУБ**“ лист за српску младеж, излази већ 26-та година, годишња претплата 3 круне. Могу се сви бројеви од почетка ове године добити.
Јаша Гргуров, гвожђарска трговина.
Паја М. Бикар, мешовита радња са сиром.
Душан Даљчев код „Даљца“, мешовита и пића трговина. Стовариште сомборска сира.
Даша Грујић, памука и мешовита трговина.
А. М. Антић, стовариште пива.
Стеван Николић, шпецерајска трговина.

Темишвар (Јозефштат).
Милан И. Мађарев, мануфактуре и памука.

Ч а к о в о.
Враћа Миче насљедник, мануфактурна тргов
М. Чарнић, шпецерајска трговина, главна пијаца.

Ш и д.
Милан Шалош, гостионичар и хотелијер.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду